СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 224. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 25-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 224. Jersey City, N. J., Friday, September 25, 1936. THREE CENTS

ПРОВІДНИКИ ВСІХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ПРОМОВЛЯЮТЬ НА ОДНІМ ФОРУМІ

НЮ ЙОРК.—На шестому річному „форумі про біжучі справи", влаштованому щоденним часописом „Ню Йорк Геральд-Трибюн", промовляли або безпосередньо або через представників провідники всіх американських партій і партійок, що тільки беруть участь у цьогорічних виборах.

Алфред М. Ландон, републиканський кандидат, прислав свою промову і її за нього виголосив конгресмен Мартин, його східній керівник кампанії. З републиканців говорив іще бувший президент Герберт Гувер та Джан Гемилтон, голова краєвого комітету Републиканської Партії. В імені „Партії Злуки" говорив її кандидат на уряд президента, Вилієм Лемке. Від соціялістів говорив Норман Томас, від комуністів Ерл Бравдер, а від Соціялістичної-Робітничої Партії Джан В. Ейкен. "Форум" закінчила промова президента Рузвелта, кандидата Демократичної Партії. Рузвелт говорив зо своєї приватної палати в Гайд Парку. Його промову розсилали кілька стацій. Від демократів говорив теж Джеймс А. Фарлі, голова краєвого комітету цеї партії.

Кожний кандидат старався представити, що на його думку являється головним спірним питанням у цьогорічних виборах.

На „форумі" були присутні делегатки жіночих клюбів по всій Америці, разом у числі 3,000 осіб.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Річна конвенція ветеранської організації, Американського Леґіону, ухвалила резолюції, що закликають до боротьби проти комунізму та проти чужинців.

Протичужинецька резолюція домагається від уряду виселення з Америки всіх чужинців, засуджених за нарушення американських законів. Резолюція домагається теж заведення закону про відібрання відтисків пальців від усіх іміґрантів, що не стали американськими горожанами. Осуджено теж уряд за давання ненатуралізованим іміґрантам позичок на їх доми. Домагався теж усунення з федеральних робіт усіх чужинців.

На конвенції виступав Вилієм Ґрін, голова Американської Федерації Праці, з промовою, в котрій доказував потребу спільної акції ветеранів і робітничих юній. Він говорив, що обі організації обєднує боротьба за захорону демократії та захорону миру.

„СИДЯЧИЙ СТРАЙК" В АКРОНІ.

АКРОН (Огайо). — Підприємство Ґудрич Робер Ко. мусіло перервати роботи в своїх фабриках, бо в них поширився „сидячий страйк" („сит давн страйк"). Робітники прийшли до фабрики на роботу, як звичайно, але посідали й не робили. Почали його 15 робітників, але з часом він обняв коло 10,000 людей.

ЗАКІНЧУЮТЬ СТРАЙК ҐАРАЖОВОЇ ОБСЛУГИ.

НЮ ЙОРК. — На зборах страйкуючих робітників, що працюють у ґаражах, постановлено приняти умови, які виробили представники сторін за посередництвом міського уряду, і покінчити страйк, що обняв був 6,000 робітників.

ПРОБУЮТЬ ВАЖНИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ ВИНАХІД.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (Па.). — На летовищі Питкерна, коло Вилов Ґров, пробовано в присутності урядників департаменту торговлі навий винахід, що сполучує в собі признаки автомобіля й літака.

Покищо називають його „автоджіром Питкерна". Виглядає він як літак системи „жіра", себто літака, що приладжений до прямовисного підношення й опускання. Тягне його пропелер, поміщений на переді самоходу. Крила на ньому збудовані так, що їх можна опустити вниз здовж самоходу, як шофер захоче їхати звичайною дорогою. До їзди дорогою служать ґумові колеса, зроблені на форму літакових.

Цілий самохід має 800 фунтів тягару та може примістити двох пасажирів. Винахідник каже, що самохід може розвинути на добрій дорозі скорість 100 миль на годину. Як звичайне „джіро", цей самохід може підноситися вгору з дуже малої площини. До осідання теж не потребує великого простору.

Урядники, що приглядалися демонстраціям, говорили про великі можливости винаходу.

ПРАЦЯ НАУКИ НАД УДОСКОНАЛЕННЯМ РОСТИН.

ІТАКА (Ню Йорк). — Знавці рільництва в рільничій колеґії Корнельського університету почали праці коло удосконалення городини селери. Хочуть вони виплекати таку її породу, яка не малаб твердих волокон.

ВИКЛИКУЮТЬ ВІЙСЬКА ПРОТИ СТРАЙКАРІВ.

Ґубернатор Мінесоти, Петерсон, змобілізував національну ґвардію стейту, бо побоюється заворушень з приводу страйку робітників фабрики олію. Між страйкарами й страйколомами вже приходило нераз до бійок.

ЗА ІТАЛІЙСЬКО-ЕТІОПСЬКУ ВІЙНУ.

Два парубки, що працювали в господаря М. Редмана в Щуплинках, коли Ґрудзьонца, 27-літній О. Померенко й 17-літній З. Закшевський жили з собою в згоді аж до часу, коли спалахнула італійсько-етіопська війна. Від тої хвилини зачалися в них непорозуміння на тлі ріжниці поглядів про те, хто в війні переможе. Одного разу Померенко покінчив дискусію в той спосіб, що свого противника побив. Закшевський рішив пімститися. Ніччю 9-го лютого ц. р. зачав бити палицею сплячого Померенка, а коли Померенко пробудився, побив його ще й залізним дрючком так дуже, що Померенко помер. У слідстві Закшевський говорив: „А чому він мене злостив?" Аж на головній розправі розжалобився й просив кари смерти. Суд засудив його на 10 літ вязниці, а апеляційний суд зменшив цю кару до 6 літ.

ЗА ЗНИЩЕННЯ ЗАПОВІТУ.

Окружний суд у Рівному засудив пароха православної церкви в Щекотині, П. Неверкевича, на 6 місяців арешту за те, що згаданий парох, не можучи дістати від якогось І. Міськевича заплати за зладжений ним заповіт, віддер з документу половину незаписаного аркуша. Приписи 10-го тому Збірки Російських Прав, що обовязують ще на Волині, вимагають, щоб заповіт був написаний на цілому аркуші. Заповіт на пів аркуші є неважний.

ВУЖ СПРИЧИНИВ ЖАХЛИВУ КАТАСТРОФУ.

На Ґанґесі (Індія) перевернувся човен з 15 пасажирами. Причиною був переполох, що повстав, коли з галузя, з якого був зладжений намет на човні, висунувся великий вуж. Пасажири зі страху збилися всі разом на дзюбі човна, нарушуючи його рівновагу. Човен перевернувся. Всі потопилися.

САБОТАЖ У ГАЛИЧИНІ.

При шляху Тернопіль—Підволочиська невідомі люди понищили проводи і стяли кілька телеграфічних стовпів. У звязку з цим арештували В. Борищука й Т. Любчика зі Ступки, та Ґудза з Романівки.

ЗАСЛУЖЕНИЙ КІНЕЦЬ.

З Риги звідомляють: Перед совєтським судом станув останніми днями бувший шеф церковного відділу ҐПУ, Пушков. Він вславився „опікою" над останнім московським патріярхом Тихоном та заслав на Сибір і післав на смерть сотки священиків. Він ніколи не припускав, який буде його кінець. Його розстріляли власні товариші в Любянці.

ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

Коло стейтового летовища в Гилстров, Род Айленд, упав на землю через якийсь клопіт з мотором військовий бомбовий літак та згорів. Згинули на ньому три військові летуни: майор С. М. Конел, пільот Нілі та жовнір Дзозеф Мацаєвський.

КІНЕЦЬ СВІТА 1939-ГО РОКУ!

Директор астрономічної обсерваторії в Ґренляндії каже зовсім поважно, що 1939-го року впаде на землю планета. Від цього згине наш світ. Катастрофа може бути двояка: або планета впаде на землю, тоді ми пропадемо від вогню; або планета впаде до океану, а тоді пропадемо від потопи. Та найдивніше, що хоч певний кінець грозить світові вже за три роки, ніхто цим не проймається! Віщування вченого з обсерваторії в Ґренляндії вважають фантазією.

ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

Окружний суд у Ґнезні розглядав справу проти Ґершка Верніка в Ґнезні. Вернік попав у сварку з якимось молодцем, а в розгарі слів сказав: „Ви, холери поляци, ґнуй на полях возіць, жидом бути чисьціць, жидом в пецах паліць" і т. д. Поліція арештувала Верніка, а суд засудив його на два місяці арешту.

НАВІТЬ АРТИСТ-РІЗЬБАР ПОПАВ „НА КОВЕРТУ!"

В травні ц. р. приїхав з Америки до Польщі артист різьбар Ісидор Саксон. Він одружився з якоюсь час забажав знову виїхати з Польщі, а що бажав вивезти з собою 20,000 долярів, які з собою привіз, зачав старатися про відповідний дозвіл у девізовій комісії. Зложивши папери, Саксон вийшов на вулицю, де зачіпив його якийсь чоловік, що представився секретарем девізової комісії. З цим чоловіком був іще й другий. Вони заявили, що поладнають цілу справу якнайскорше. Повели Саксона на сходи одного дому й тут порадили йому вложити гроші до коверти, а коверту заліпити. Саксон це все зробив і не завважив бідняга, коли обманці заміняли коверту з грішми на коверту з кусниками паперу. Коли Саксон похопився, не було вже й сліду з „урядовців". Поліція арештувала якихось Злотопхора, Семятича й Зальцштайна в цій справі. Проти них зладила прокуратура акт обвинувачення. Але 20,000 долярів пропали!

НАЗВИ РІК НА МОСТАХ ПО ДОРОГАХ.

Німецький географ Гальбфас радить у часописі „Петерманс Міттайлюнґен", щоб на мостах понад ріками, які лучать важні відтинки доріг і автострад, приміщувати назви цих рік. Цим робом подорожні легче зможуть орієнтувати ся в околиці, а також познайомляться краєзнавство. Німеччина взяла під увагу заввагу згаданого географа й видала відповідні розпорядки.

ЛЕТЮЧКИ ПРО НАДЗВИЧАЙНУ ЛАСКУ.

В Ґрудзьондзі по місті між римо-католиками кружляють летючки, що обіцюють надзвичайну ласку тим, хто відмовить відповідну молитву, перепише згадану летючку й пішле переписи знайомим. Цю практику осуджує костел як забобон.

РОЗБИТІ ДЗВОНИ.

У Вільковицях під Лешном (Познанщина) підчас пожежі костельної вежі з перепаленого руштування з висоти трього поверха впали чотири дзвони, пробили стелі й мури, впали на землю й розбилися на дрібні кусні. Вогонь повстав з необережности бляхарів, які працювали на вежі.

ЛИХЕ МАТЕРІЯЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЛІКАРІВ.

Підчас останніх зборів Начальної Лікарської Палати у Варшаві звернули між іншим увагу й на справу нужди між лікарями. В одному з більших міст живуть лікарі, які зароблюють місячно всього 50 злотих. Особливо по більших містах зарібки більшости лікарів є мінімальні. Звичайно вони не вистарчають на найскромніше життя. Побіч невеликого числа лікарів, які заробляють добре, або незле, є величезне число лікарів, які живуть у лихих матеріяльних умовинах.

ЗА ПОБИТТЯ ПРЕДСІДНИКА МАТУРАЛЬНОЇ КОМІСІЇ.

В Рівному засудили 24-літнього абітурієнта місцевої української ґімназії, Петра Мельничука, на 8 місяців вязниці з вчисленням 8-тижневого превенційного арешту за те, що він зневажив чинно предсідника матуральної комісії, Дм. Нізінкевича, директора державної ґімназії в Здолбунові, упавши при матуральному іспиті з латини і з математики. Мельничук винив Нізінкевича за свою невдачу. Предсідник суду в умотивуванню скарги заявив, що на низький вимір кари вплинула добра опінія, яку обвинуваченому виставив директор рівенської ґімназії Бичківський. Суд рішив скасувати превенційний арешт і звільнити Мельничука на волю за кавцією 200 злотих.

ЗА СПРИЧИНЕННЯ СМЕРТИ ЧЕРЕЗ НЕОСТОРОЖНІСТЬ.

У виховному заведенню для дітей під назвою „Божий Чин" у Бялоленце під Варшавою в кімнаті, де лежали 6-літній В. Словік і 6-літній Вл. Келіщик, законниця Вл. Дибусівна приладжувала при світлі свічки пасту до підліг, користуючися притім легкопальними матеріялами, як бензиною, терпентиною і т. п. Нараз вогонь захопив легкопальну субстанцію. Цілу кімнату залила полумінь. На крик законниці надбігли люди й добули з полуміні обох хлопців уже майже зовсім спалених на вугілля. Оба вони згинули. Законницю Дибусівну засудили за спричинення смерти через неосторожність на 6 місяців вязниці з завішенням виконання кари.

МОЖЛИВОСТИ НОВОЇ ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ

ШАНҐАЙ. — На Далекому Сході повстало нове напруження, що в скорому часі може довести до нової японсько-китайської війни. Впродовж останніх кількох тижнів китайці вбили скрито шістьох японських моряків воєнної фльоти, що перебували на територіях Китаю. Японія гостро протестувала проти тих убивств, а після останнього висадила свої війська в Шанґаю й окупувала цілу околицю. Китайські власти дуже занепокоєні цею подією, бо це вимагатиме з їх боку протиакції, на яку китайці, з браку сили, не здатні.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ КРИТИКУЄ ПЕРШІНҐА.

ЛОНДОН. — Ллойд Джордж, премієр Англії підчас світової війни, видав пятий том своїх спогадів, а в ньому гостро скритикував начального вожда американської армії в часі війни, Джана Першінґа. Він назвав його впертим, тупоголовим і славолюбним. Першінґ, каже Ллойд Джордж, у найкритичніших хвилях на фронті дбав лиш про те, щоб не виховзнулась йому команда з рук та щоб хто інший не забрав йому слави. Зате хвалить Ллойд Джордж іншого американського ґенерала, Тескера Блиса, якого називає „зрівноваженим та з великою мірою здорового розсудку".

ЕТІОПСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПЕРЕМОГЛА.

ЖЕНЕВА. — Етіопська делеґація на черговій сесії Ліґи Націй осягнула блискучу перемогу. Ще минулого тижня в політичних кругах загально думали, що під напором Італії етіопську делеґацію усунуть з нарад Ліґи Націй. Та в останнім моменті, внаслідок нового англійсько-італійського напруження, Англія перестала виступати проти етіопців. За нею пішла Франція. Відбулось голосування й 39 голосами проти 4 принято етіопську делеґацію на наради Ліґи.

ІТАЛІЯ ДЕРЖИТЬСЯ ЗДАЛЕКА.

РИМ. — У звязку з допущенням етіопської делеґації до нарад Ліґи Націй італійський уряд рішив не висилати своєї делеґації на ті наради. Італія буде тепер держатися здалека від праці Ліґи й не буде з нею в нічому кооперувати. Також не візьме Італія участи в плянованих переговорах нового Льокарна, а без неї тяжко передбачати якесь ґрунтовніше успокоєння Европи.

З ЕСПАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

ТАЛЯВЕРА ДЕ ЛЯ РЕЙНА (Еспанія). — Еспанські революційні війська далі посуваються вперед. З одного боку вони підсунулися під Толедо, яке задумують узяти перед наступом на Мадрид, а з другого боку їх війська вже підійшли 18 миль до Мадриду. Покищо революційні літаки бомбардують шляхи, щоб відлучити міста від усякої зовнішньої комунікації. Положення у Мадриді розпучливе. Відчувається великий брак зброї і харчів. Ширить ся теж анархія.

ЧУЖІ ЛЕТУНИ У МАДРИДІ.

МАДРИД. — З Мадриду доносять, що тепер там перебуває на службі еспанського лівого уряду біля 130 чужих летунів з літаками. Багато з них є французи, а також німці, противники ґітлерівського режиму, італійські антифашистівські й англійські комуністи. Командує ними французький офіцир. Лівий еспанський уряд, який на початку революції розпоряджав поважною повітряною фльотою, втратив її тому, що мав неправдивих летунів. Вони розбивали по вісім літаків що дня. Завданням тих чужинців є нібито їх підучувати.

БОЛЬШЕВИЦЬКА БЮРОКРАТІЯ ҐОСПОДАРИТЬ.

МОСКВА. — „Ню Йорк Таймс" з 24 ц. м. приносить з Москви цікаву новинку, що яскраво характеризує вартість совєтської продукції. „Совєтський Союз — говорить новинка — розпочав нову боротьбу, дотепер убільшості безуспішну, щоби поліпшити якість товарів щоденного вжитку. Бо їх продукція, що є соціялізована, стоїть дуже низько, а ціни неймовірно високі, міряючи їх чи то золотом, чи у відношенню до заробітньої платні". Далі пише „Ню Йорк Таймс" про арешт директора одної фабрики меблів, Конюхова, за те, що його фабрика видавала нужденний виріб. Один клюб купив від цеї фабрики 150 крісел, що мали бути „першої якости". Вже на першому мітінгу цього клюбу під присутніми гостями заломилися 46 крісел, а інші треба було відставити, щоб те саме не сталося. На 2,300 крісел цеї фабрики 1,300 вже в крамниці показалися нездатними. Те саме діється з іншими виробами, як кальоші, одяг, обува, електричні вироби і т. п. Рівночасно з нужденним виробом поставлено дуже високі ціни на ці продукти. Пара черевиків коштує 200 до 300 рублів, що є більше ніж пересічна платня промислового робітника. Так зване „добре" убрання коштує 500 рублів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of th Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКО!

Чи знаєш Ти (або: чи пригадуєш собі), хто це на американській землі перший підніс голос в обороні Твоїх прав? Чи знаєш, українська жінко, хто це втягнув Тебе в українське громадське життя, відносячись до Тебе як до самостійної й повноправної людини? Чи знаєш, хто це видавав перші відозви в справі закладання перших жіночих орґанізацій і хто це допомагав скликувати перші віча українських жінок в Америці? І чи знаєш, хто це перший не міг дивитися спокійними очима на Твою нужду, коли в майнах, чи деінде, нагло згинув Твій муж, а Ти лишилася з дрібними дітьми без усяких засобів на життя, а часами і без спроможности по людськи поховати мужа і батька Твоїх дітей? Хтож перший вів тоді тяжку пропаґанду за те, щоб Ти і твої діти були забезпечені на лиху годину? І хто довгими роками пропаґував і фінансово підпирав курси, щоб навчити грамоти і просвіти й Ту нещасну, що не мала нагоди набрати в старім краю ніякої освіти?

Відповідь на ці питання легка. Бо, заглянувши в минувшину нашої іміґрації в Америці, переконаємося, що ввесь той тягар освідомлювання нашого жіноцтва спочивав десятками літ виключно на Українськім Народнім Союзі й „Свободі". У. Н. Союз дав навіть у тих давніх часах нашій жінці спеціяльний привілей, видвигнувши спеціяльну вимогу, що, не зважаючи на те, чи і яке місце займатиме жінка в головнім уряді У. Н. Союзу, в усякім випадку мусить вона обовязково бути вибрана принаймні на заступницю головного предсідника. А як тільки зявилася в головнім уряді У. Н. Союзу перша українська жінка, то зараз понісся в Америці поклик до українських жінок, що взивав наше жіноцтво до участи в громадськім житті, до просвіти й орґанізації. І зараз зачали появлятися в „Свободі" голоси визначних українських жінок зо старого краю і почалася ширша робота над освідомленням української жінки в Америці.

Пригадуємо те все українському жіноцтву, щоб принаймні нові піонірки нового жіночого руху в Америці знали, чим були для української жінки У. Н. Союз і „Свобода". Памятаймо, що давно теж були між нами горячі жіночі патріотки і народні робітниці. Але хоч як ревно працювали, то часто тільки зачинали, а не докінчували праці, й або відходили від нас передчасно назавжди, або покидали працю, бо сил не ставало. Та для У. Н. Союзу і „Свободи" не було й тут перерви. І тут вони завжди допомагали всім спробам нашого жіноцтва втягнути українську жінку до своєї орґанізації, чи зробити її свідомішою і поступовішою.

Українська жінко в Америці! Роздумай те все, що тут сказано, а потім спитай себе, що Ти тепер робиш, щоб забезпечити дальше існування У. Н. Союзові й „Свободі", що так про Тебе дбали? Чи є Ти в У. Н. Союзі? Чи є в нім Твої діти? Чи є в нім діти принаймні тих усіх жінок, що є в 29 жіночих відділах У. Н. Союзу?

О. С.

СЛОВА Й ДІЛА

Панове, яким ми завдячуємо „нову еру", вже самі зачинають нарікати на марні висліди їх останнього політичного потягнення. „Порозуміння" показалося одностороннім. Одна сторона дала багато, а не дістала майже нічого. Бо наступ на наші землі в нічім не зменшився по „новій ері", а може навіть і збільшився. Ось кілька цифр.

Візьмім найбільш загрожений наш терен: Тернопільщину. „Товажиство Школи Людовей" мало на тім терені в 1927 ледви 77 „орґанізаційних комірок", в 1930 вже 140, а тепер 553. Число членів цеї польської установи піднеслося з 15,101 в 1933 р. до 20,193 у 1935 р. Ще „краще" представляється лінія зросту „Домів Людових" (польських): В 1930 було їх у Тернопільщині 78, в 1935 р. 315 цілковито викінчених, а в будові є дальші 75.

Збільшились і охотничі пожарні орґанізації. „Страже пожарне" числили в 1927 р. 239 одиниць, а в 1935 р. вже 668, майже трикратний зріст. Таксамо „гарно" розвиваються орґанізації „Пшиспособеня войсковеґо" і фізичного виховання. В 1927 р. було лише 169 „пляцувек" „Звйонзку Стшелецкеґо", нині — 693. В 1933 р. чинних членів „Звйонзку" було 18,321, тепер є вже 25,207.

Дуже піднеслася також скількість членів „Кулек рольнічих". У 1932 р. було їх кілька тисяч, тепер — 16,043.

Цей зріст стоваришень і їх членів, як пише польська таки преса, випливає „з факту уміцнення польської державности на тім терені, а також сильного попертя і далеко йдучої опіки, яку виказує державна адміністрація у відношенні до польської людности".

„Доньосле значенне паньствове" має також орґанізація Л. О. П. П. (Ліґа Оорони Поветшней Паньства"). Повітових комітетів тої орґанізації, яка свою діяльність у Тернопільщині зачала в 1925 р., є тепер там 17, місцевих гуртків 288 (у 1925 р. 85), шкільних гуртків 525 (в 1925 р. 117), число членів з 2,103 у 1935 р. піднеслося до 36,917 у 1935 р., а скількість вкладок у тім самім часі з 8,000 зл. піднеслася на 180,387 зл.

В 1936 р. в усіх повітах утворено „Порозумівавчі Комітети". В усіх тих комітетах працюють гуртки „Товажиства розвою зем всходніх". У 36 містах Тернопільщини уряди бурмістрів були в руках поляків. На 169 війтів 146 (86.3%) належали до польської національности, лише 8 (4.9%) до української і 15 (8.5%), як каже польська статистика, до „русіньскей". На 1,304 солтисів є 790 поляків (65.6%). Склад повітових рад був такий: на 415 членів поляків було 294 (70.6%). На 102 членів виділів повітових 70 (68.6%) поляків.

Ціла Тернопільщина (воєвідство Тернопільське) обіймає просторонь 16.5 тисячі кв. км. з 1,604,000 людности.

Так представляється похід на цей важний клапоть наших західніх земель. Він, як бачимо, не стримався по запровадженню „нової ери" і на нього не звертають уваги українські творці цеї ери. Вони звертають увагу на заяви офіційних чинників, на обіцянки і т. д. Правдиве життя таксамо стоїть далеко від них, як вони від нього... „Пенетрасіон пасіфік" — так називають цю методу по французьки. Але це окреслення застосовують вони головно для кольоніяльних теренів. Тут ця пенетрація має діло з нашими відвічними землями, землями старого культурного народу.

Чи зрозуміють нарешті наші ундівці свою страшну помилку і чи звернуть з фатального шляху?

ЛИСОНЯ

(1916—1936).

Тихо, без гомону проминає над Золотою Липою цьогорічний вересень...

І тільки ніччю, коли блідолиций місяць підійметься високо й своїм сяйвом осріблить верх і узбіччя Лисоні — встають тіни поляглих Стрільців, що, проходячи засипаними рінню стрілецькими ровами, дивуються тій тиші..

Якже гамірно було тут двацять літ тому!

У збройних змаганнях, у крівавому дужанні міліонових армій рішалася тут доля династій, держав, народів.

Рішалася тут і доля та кувалася будучність Української Нації.

Між прапорами військових частин, що крівавилися в боях — гордо лопотів на вітрі, вперше від довгих-довгих років, і жовто-блакитний прапор!

В симфонії наказів і команд, боєвих окликів і кличів — гоміло українське слово, падали українські накази, лунало бадьоре, стрілецьке „Слава!"

Ще не згоїлися на молодому стрілецькому тілі семиковецькі рани, ще не вернулися в боєві ряди важко скалічені, ще не відпочало знеможене в нерівних змаганнях тіло, ледви поростала травою свіжа могила під Семиківцями, що скрила в собі стільки дорогих братів — а вже на крівавому стрілецькому шляху здійнялося марево нової проби, що її вимагала батьківщина: ЛИСОНЯ!

По Веречках, Сянках, Ключі, Синевідську, Бескиді, Маківці, Болехові, Галичі, Завалові, Настасові, Семиківцях, Соснові й Соколові — вплело Українське Січове Військо у вінок своєї слави ще один лавровий вінок — Лисоню!

Весна 1916 р. не віщувала антантському військовому командуванню нічого доброго. Чергова офензива австрійської армії на італійському фронті та великі операції німецької армії на західньому фронті заповідали великий стратеґічний плян австро-німецького командування.

Щоб цей плян знівечити й не дати йому розвинутися, бо це могло мати катастрофальні наслідки для ситуації антантських фронтів, обєднане командування аліянтських армій примушує до активности на сході російську армію:

В перших днях червня 1916. р. російська армія починає офензиву проти армій центральних держав. В наступ переходить у першу чергу т. зв. південно-західня армія ґенерала Брусілова. Нагальним ударом прориває фронт центральних держав на Волині й відсуває його на Стоход. На південному відтінку атакує армію ґенерала Пфлянцер-Бальтіна та спихає її аж до буковинсько-мадярського кордону.

Українські Січові Стрільці стояли тоді, ще від зими 1915-16. рр., на лінії ріки Стрипи, в складі XXV. австрійського корпусу ґен. Гофмана, як частина оперативної ґрупи, т. зв. Цісарської Німецької Південної Армії ґенерала ґрафа Ботмера.

Російська офензива на півдні й загрозлива ситуація для правого крила армії ґен. Ботмера примусила XXV. корпус, а з тим і У. С. С. покинути 2. серпня вечором лінію Стрипи та відійти на лінію Ценівки, вірніше Золотої Липи. 13. серпня обсадили частини УСС горби на східньому березі Золотої Липи.

Фронт Південної Армії мав для плянів російського командування особливе значіння. Розколоти його, розбити на дві половини й отворити собі шлях на північний захід — стало найближчою метою операцій російського командування. На центр цього фронту — відтинок Потутори — Лисоня, повів ворог нагальний наступ.

По прориві 2. вересня позицій 35-го полку — шлях на Бережани був отворений.

Але Українські Січові Стрільці бравурними протинаступами продовж кількох днів, рамя об рамя з геройськими баварцями, врятували ситуацію, спасли фронт і загородили російській армії шлях на захід.

На цьому й заломилася нарешті переможна офензива армії ґенерела Брусілова, що в свойому пляні передбачувала ліквідацію австрійського фронту, а бодай відкинення його на минулорічні позиції в Карпати.

Ще раз пролунала по Галицькій Волості лицарська слава Українських Січових Стрільців.

Дорого окуплена слава:

81 убитих, 293 ранених, 285 забраних у полон...

Вже 16. вересня загородили УСС-и ворогові шлях на Диких Ланах вдруге, а 30. вересня під Потуторами востанне.

Цим боем закінчився наш крівавий вересень 1916. року. Один із найславніших, один з найбільш крівавих в історії української відродженої Армії.

Тихо проминає цьогорічний вересень над Золотою Липою...

Не лопотять прапори й хоругви, не лунають бадьорі слова, вшановуючи кріваву лицарську традицію, не гомонять пісні, не лине до неба жалібна молитва.

Нема й поминків у цьогорічному, двацятому з черги вересні...

І тільки дівчата й хлопці, що на узбіччях Лисоні стережуть овець, зібравшись нераз у гурт, заспівають тужливе:

„Чуєш, брате мій..." — („Новий Час").

Петро Сагайдачний.

Гість: — Вейтер, ви знову порахували мені двацять центів забагато. Ви все зле додаєте!

Вейтер: — То ваша вина, пане професоре. Пан професор учили мене рахунків, як я ходив до школи...

Найщасливіший день.

— Отже, любий приятелю, бажаю тобі всього найкращого. Сьогодні твій найщасливіший день у житті.

— Алеж помиляєшся, мій шлюб щойно завтра.

— Я знаю, любий приятелю, знаю...

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(14)

По співанці більші хлопці на вечерниці махнуть, менші до дому. Володька часом також потягнуть такі гицлі, як Трохимів Антон, або Гнат Дерешів. Вони значно старші за Володька і товаришують з ним тільки тому, що він часто помагає їм у школі.

До дому вертавсь пізно. Йти треба було далеко за село. Проходив долиною між дерманськими хуторами і селом. Тут якраз ота проклята яблуня — яцівка, під котрою, кажуть, камяна плита з залізним кільцем закопана. Під заклятий скарб, який горить яріючим огнем на Великдень, поки не заспівають „Христос воскрес".

На тій самій яблуні і Давид Ковбаснюк, якого звали Собакою, повісився. На співанці не раз про це оповідають. Казали, як то під яблунею часто вогники мигають, як то чорний кіт з блискучими зеленими очима не одному дорогу переходив, а одного жида, кажуть, на смерть заґриз. Кажуть, їхав жид пізно візком-однокінкою. Кіт той на Евгенових черешнях сидів. Як тільки жид з яблунею зрівнався, кіт сплигнув на нього і зажер.

Не можна сказати, щоб Володько був легкодухом, але як проходив серед ночі, коло дваняцятої, повз прокляту яблуню, то нехотя йому ставало моторошно. На спині їжиться шкіра, на чолі виступає піт. Хлопець летить, як стріла і боронь Боже оглянутися. Хай вже там ззаду всі чорти хапають — все одно... Щоб не бачив їх очима. Біжучи, потихеньку „Да воскреснет Бог і расточаться вразі його" — вичитує. Саме в той час, коли ще сніг не згинув, померла баба Івана Кушки. Його вже дома не було. Прожила стара сто і три роки і мала, кажуть, ще всі зуби. Дочка її — Іванова мати, мала також десь коло сімдесяти...

Не було кому псалтиря читати, то кликнули Володька. Прийшла за ним, мов за старим — сама господиня Зінька. Володько пішов і читав. Дістав за то книша.

Також Володько читав і відписував Зіньці листи. Кожний раз закінчував: „кланяеться тобі глибоким, до самої землі, поклоном твоя верная жена Зіновія, а за неї неграмотную власноручно росписался — Владімір Довбенко".

Після стали його й інші кликати листа читати. Володько йшов угору. Він вже тепер не той заляканий, забитий хлопчисько. Він майже парубок. Ще тільки вирости трохи та вусиків дочекатися. А тоді...

Коли весна вдарила і, мов вогку дергу, зняла снігову накривку землі, одного дня вчителька улаштувала прогульку до ліса по праліски.

Уже не всі ходили до школи, але ті, що були, пішли до ліса дуже радо. Через попівський город, сад, поле, вийшли на зруб. За зрубом ліс, у лісі невеликі яри, де літом ростуть малини та суниці. Далі Угорська долина й озеро.

У лісі майже сухо. Прибите снігом листя вкрило землю тонкою сірою плінкою. Через неї проверчують впертими носиками дірки праліски, що весело та задавакувато, мов розвіяний пух, біліють на сонці. Брость на гілях дерев нагадує окапки воскових свічок і пахне соком. Берези гойдають косами — піднімають та опускають довгі фаї, ніби дівки при купанню.

Школярі скоро розсипалися і змішалися зі стовбурами дерев, кущами ліщини та пташачим співом.

Володько подався просто на взлісся над Угорщину. Коли приложити до чола долоню, видно звідсіль ціле плесо озера, що жахкотить зливою проміню.

Під ногами було досить квіток, але рвати їх не хотілося. Зійшов на край лісу, оглянувся — сам. Так, він сам. Побачив поблизу дубового пеньочка, який, здавалось, навмисне поставлений тут, щоб на ньму присісти... І Володько присів. Чому, дійсно, йому не присісти. А присівши, голову по звичці підпер і задумався. Згадав Василя. Він вже в полоні. Це всі знають. Дістали від нього подвійну, зі зворотною адресою листівку. Писав: „жів, здоров, чего і вам від Господа желаю". Просив „посилки". Володько нераз — багато, дуже багато разів згадував свого доброго Василя.

У великій задумі Володько не почув, що хтось коло нього ззаду стоїть. Почув сміх і глянувся — Ганна Сидорчукова. Вона ходить до першої групи. Досить висока, стрunka. Рівний, гарний, трохи покрапаний ластовиннячком носик. Сині розумні очі, русяві довгі коси. В руках у неї великий пучок пралісків.

— А тиж що тут робиш? Володьку! Де твої праліски? Що скажуть „госпожа" учителька?...

Володько схопився і від несподіванки не знав, що відповісти. Винувато дивився на свої порожні руки і ніби дивувався, що вони таки дійсно порожні.

— А деж ти нарвала стільки? — нарешті вирвалось у нього щось подібне на запит.

— Там! — тикнула рукою на пригірок Ганка. Там їх стільки, що Господи... Я занесу учительці...

— Учительці? А я, бач, не маю. Я шукав і не знайшов. Ні. Я то знайшов. Були якісь під ногами, але я, Ганко, хотів гарних, великих, отаких, як оця твоя, назбірати. Йшов і ось знайшов... Там озеро...

Ганка глянула в долину і кивнула головою. Маленьке пасьмичко волосся має від вітру над її очима.

— Умгу! — сказала вона. — А хоч, то я дам тобі цю квітку? Може назбіраєш ще таких... Тиж знаєш цю долину?

— Щеб ні. Ми дві літі тут з угорщанами билися. А знаєш, ті чорти „здорово деруться".

При цьому показав шрамик на чолі. — Бачиш? Це від каміння. Як мазнув зволоч... Але й я його цільнув... Аж підскочив і сів. Ха-ха-ха! Як сніп звалився, їй-бого!... Ми пасли, знаєш, отам... Там за лісом. Там наші поля. Я, Німий і Хведько з Ільком. На нас напало... Ну... зо-дванацятеро... О, так. Дванацятеро напевно було. На Німого троє, на мене троє. А Хведько що? А я як почав... Ах, колиб ти тільки бачила... Ех, як почав їх мастити... Але до них на поміч підбігли ще і один як цільнув каміньчиком... Так просто й поставив мені отут печатку.

— А боліло?... — запитала Ганка, широко дивлячись на нього...

— Ееет! — махнув він рукою. — Ми ще нє так билися. Ми в осени порішили віддячити їм... Як піймали у двох з Німим одного постолячника... Я мав отаку довгу „піку" з вільхи. Збив на цорупалок... Кровю вмив його...

— Ого! — похитнула головою Ганка.

Цю останню історію Володько видумав. Навіть не видумав. Щось подібне оповідав йому Трохимів Антін. Але нащо і чому він бреше? Він зловив себе на брехні і виразно почервонів. Одначе в той самий мент сам повірив у свою брехню.

Ганка витягнула зі свого пучка ту найбільшу, на яку Володько вказав, квітку.

— Ну, то хочеш цю, чи може цю?...

Володько подивився байдуже. — Все одно, яку... Але тільки одну? Що я з нею буду робити?

— Назбіраєш ще! — майже викрикнула Ганка. От який ти ледачий... — і засміялася. Володько зауважив також її зуби. Рівні і білі. Узута вона у великі з широкими холявами чоботи.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ЦЕ НАЙСИЛЬНІША ОПОРА УКРАЇНСТВА В АМЕРИЦІ. СОЮЗОВІ РЯДИ — ЦЕ РЯДИ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ В АМЕРИЦІ. СОЮЗ — ЦЕ ОПОРА ПЕРЕД ВИНАРОДОВЛЕННЯМ. СОЮЗ — ЦЕ НАЙПЕВНІША ЗАПОРУКА, ЩО ЯК ДОВГО ВІН ТУТ ЖИТИМЕ, ТАК ДОВГО ЖИТИМЕ УКРАЇНСЬКЕ ІМЯ В АМЕРИЦІ. ТОМУ БУТИ В У. Н. СОЮЗІ, МАТИ В НІМ СВОЇ ДІТИ, А ПОЗАТИМ ЩЕ Й ПРИЄДНУВАТИ ЙОМУ НОВИХ ЧЛЕНІВ — ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ ПАТРІОТИЧНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ЛЮДИНОЮ, ЗНАЧИТЬ МАТИ СЕРЦЕ ДЛЯ УКРАЇНИ, ЗНАЧИТЬ ДБАТИ ПРО МАТЕРІЯЛЬНЕ, МОРАЛЬНЕ Й НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

О. КОКЛИН І ВАТИКАН.

Радіовий проповідник, о. Коклин, у своїй промові в Ст. Луис дав видимо ще одну відповідь на недавню заяву клівлендського епископа, котрий повернувся з Ватикану, що, мовляв, Ватикан противиться активній політичній діяльності священика.

О. Коклин заявив, що він бере активну участь у політичній кампанії, спираючись на енциклікі пап Льва XIII. й Пія XI., що виразно приказували священикам старатися викорінити зла новочасного капіталізму.

„Як священик", говорив о. Коклин, „я волію поступати так, як мені приказав поступати Пій XI."

Невжеж о. Коклин хотів сказати, що не всі хочуть викорінювати лиха сучасного капіталізму, як це сказав робити папа Пій XI?

ДИКУНИ.

До Ню Йорку приїхав оноді Хуан Сакаса, бувший президент Нікараґви, і в своїй розмові з ґазетярами при висіданню на американську землю наговорив своїм землякам цілу низку порад.

Радив їм передовсім стати цивілізованими людьми, себто казав їм, що вони не є цивілізовані, отже дикуни. Щоб стати цивілізованими, вони, каже він, повинні навчитися передовсім рішати політичні питання не мечем, але голосуванням. Каже експрезидент Нікараґви, що дикунами є ті люди, котрі, як вислід голосування не випаде за їх сподіваннями, хапаються за зброю, щоби переперти силою свою волю, якої їм не вдалося переперти переконуванням.

ЧИ ТІЛЬКИ ЛАТИНЯНИ?

Сакаса говорив у своїй промові з ґазетярами про свій власний досвід, як то по його виборі президентом републики Нікараґви мілітарна партія, невдоволена з його вибору, хопила за зброю, зробила революцію і прогнала президента.

Таке саме, говорить Сакаса, роблять тепер в Еспанії, а які з того висліди, звісно.

На тій основі Сакаса робить висновок, що таке дикарство це прикмета не одних тільки нікараґванців, але й усіх людей еспанської крови, навіть усіх людей латинської раси, до котрої належать еспанці, італійці, португальці та французи.

Колиб Сакаса був собі пригадав, що большевики зробили в Росії, кілька літ потім пілсудчики в Варшаві, а серби в Югославії, то відай не потребував би обмежатися з закидом дикарства до латинської раси.

НЕ ПО НАЦІОНАЛНІЙ ТРАДИЦІЇ.

Сакаса говорив: „Я міг би піти вгори, зібрати довкола себе банду узброених людей та піти до бою з національною ґвардією (що зробила революцію). Одначе я цього не зробив, бо думаю, що в латинських краях так довго не буде ладу й порядку, як довго люди дозволятимуть, щоб сила заступала місце свобідного голосування".

Це дуже гарно сказано, одначе до чого це довелоб, якби всі, вибрані правним голосуванням, усе зрікалися боротьби за свої права, як це зробив Сакаса?

А всетаки, чи й порада Сакаси не має певної рації?

РАСОВА ПРИЗНАКА, ЧИ ЩОСЬ ІНШЕ?

Коли бувший Нікараґванський президент називає людей латинської раси нецивілізованими дикунами за те, що вони влаштовують голосування, а потім, як голосування не піде по їх думці, хапають за зброю, щоб заставити силою людей признати їх думку, то з його вислову видно певну пристрасть і нездержливість.

Адже дитина проявляє якраз таку поведінку: як щось не випаде по її волі, вона зараз кидається, щоб добитися свого. Навіть як згодиться на певні правила добування якоїсь речі, а вислід випаде проти її волі, вона не зважає на те, що зобовязалась придержуватись правил, але далі добивається свого. Треба аж суспільного виховання дитини, щоб вона навчилася терпеливости, вичікування, пошанування загальних правил.

Як молода людина не дозріла до терпеливости, так молодий народ, себто народ, що не має довгого досвіду в самоуправі, теж нетерпеливий. Отже чи не порадніше булоб не говорити про дикунство, або брак цивілізації, але про дитинство народу, або може навіть закинути цю визиванку, а говорити просто про брак досвіду в самоуправі?

ЯК НАРОДИ ВЧАТЬСЯ.

Зрікаючися боротьби за свої права та тимсамим віддаючи край у руки революційної партії, що не признала рішення народнього голосування, нікараґванський президент Сакаса дав до зрозуміння, що навіть таким зреченням боротьби він дасть народові Нікараґви нагоду пізнати політичну правду, що свобідне голосування краще від насильного перевороту.

Чи це можливо? А як можливо, то як?

Хіба так, що нікараґванський народ, уступивши перед насильством революційної партії, по якімсь часі побачить, що, не зважаючи на правління революційної партії, він усетаки мусить вертатись до програми прогнаного правного президента та вирішувати питання, які він хотів вирішувати.

Така була нераз доля революції. Є революції, які розвязують пекучі питання, а є революції, які розвязку пекучих питань тільки відкладають. Деколи революцією народ зробить великий поступ уперед, а деколи революцією тільки заздержить природній розвій і поступ.

Як курятко виклюється з яйця, воно немов би робить революцію, бо робить рішучу переміну в своїх відносинах. Та якби хтось знетерпеливлений ждати три тижні на таку природню революцію, розломав яйце передтим, щоб мати зараз куря, зробив би рішучу переміну в яйці, але щоби мати куря, мусів би насаджувати ще одно яйце й ждати ще другі три тижні.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ НА ВІДДАЛЬ.

Ведеться в Еспанії горожанська війна між двома ґрупами еспанців, а большевицькі ґазети з Москви кричать: „Гура, гура! Добре бийте! Ми радуємося з кождої вашої побіди!"

З Москви до Мадриду в простій лінії понад 2,000 миль. На таку віддаль найліпша гармата з Еспанії не понесе. Отже безпечно там сидіти в Москві й кричати: „Гура! Гура! Добре бийтеся! Ми духом з вами!"

Це щось як той чоловік в українській анекдоті, що втік до дому перед псами й, запхавшися на піч, кричав з печі: „Гузя, гузя!"

„О, то ти, чоловіче, відважний!" каже йому жінка.

„О, так. Я ще й до вікна вийду!"

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БЛУДНІ СИНИ.

В історії інших народів знаходяться блудні сини, й не бракує в нашім народі таких, що набралися блуду з ріжних причин. Можна їх поділити на дві ґрупи: одні виросли в несвідомости й пішли за ворожими фальшивими кличами, чи просто за охлапами, а другі це амбітники, отаманчуки, яких завертає з правдивого шляху їх хороблива амбіція й розперезане самолюбство. З останніми націоналісти нині в Америці мусять зводити боротьбу, щоб не дати їм занечищувати української ідеї, ідеї визволення соборної Української Держави.

Таким відорванцям важко зрозуміти, що визволення нації є найбільшим ідеалом і що до нього ми можемо дійти тільки шляхом орґанізованости і дисципліни. Ці отаманчуки й амбітники зпочатку годяться на всі завдання і зобовязання, які накладає певна орґанізація. Вони зпочатку навіть працюють для орґанізації й виказують успіхи, аж доки у своїй праці не натраплять на своє власне „я". Тут зачинається конфлікт. Бо замісць направляти якесь недотягнення або якийсь промах в орґанізації працею і здоровою критикою, отаманчуки нагло вискакують з орґанізаційних рядів і давай усі довкруги себе нищити. Нищать орґанізацію низьким наклепами, розсилають до ріжних людей і установ несовісні обіжники і видають навіть часописи, на які складають гроші, що їх вони ніколи не зложилиб на ідейну, корисну роботу. А все це тільки тому, щоб задоволити свою хоробливу амбіцію.

Та український загал уже обізнаний з такою руїнницькою роботою. Він нераз уже був свідком народин ріжних рептильок, обіжників, які, мов одноднівки-мотилі, як тільки народилися, зараз конали, так, що й сліду за собою не лишали, крім сумної слави для самих киринників.

В нинішніх часах нашого національного поневолення, коли найбільше потрібна суспільна дисципліна, таким розбивачам суспільного життя треба всюди давати належну відправу. Це повинні робити в першу чергу орґанізовані українські націоналісти, як люди понадпартійні, для яких є одна тільки ціль: висвободити український нарід шляхом національної революції.

Пора висвободження вже зближається. Найвищий час опамататися тим усім блудним синам, тим, що явно продаються червоній Москві чи Польщі, як і тим, яких непогамована амбіція та розперезаність розбиває нині національні бойові ряди. Не вільно тепер гаяти час і тратити енерґію на роздори, а треба ставати до орґанізаційної праці. Творім силу, яка охоронилаб наш нарід від ворожих ударів. Хто не робить цього, хто стоїть з боку і пасивно приглядається націоналістичному рухові, або хто під покришкою націоналізму розточує цей рух й старається розвалити акцію помочі визвольної боротьби на рідних землях, той національний шкідник. І за такого треба його нам усім брати.

Г. Туркевич,

Сиракюз, Н. Й.

Рекордист.

— Панно Ольдзю, я був учора на атлетичних змаганнях; один атлет підніс двісті сімдесять фунтів. То був би ідеальний чоловік для вас.

— Мені це зовсім не імпонує. Я бачила мужчину, який одною рукою підніс тисячу фунтів.

— Це виключене. Хіба не з землі?

— Ні, з каси.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Відчити проф. Грановського.

В дорозі до Ню Йорку, 7 вересня, а потім з поворотом з Ню Йорку, 15 вересня, проф. Грановський, голова ОДВУ, дав два відчити в Шікаго на тему „Наші завдання в Америці".

У своїх відчитах проф. Грановський доказував, що український націоналізм це не є ніяка партія, тільки прихильне почуття кожного українця до своєї нації, яке то почуття побуджує українських націоналістів до боротьби з чужим насильством.

Шановний прелеґент торкнувся нашої національної хиби, а саме браку суспільної дисципліни й отаманії, й сказав, що прояви цеї отаманії були і в ОДВУ, одначе вони в зародку були здушені, бо загал організації, як теж цілої української суспільности, зрозумів шкідливість отаманщини.

Звертаючись до інтеліґенції, проф. Грановський закликав її, щоб брала чинну участь у громадському життю, та не оставала позаду. Бесідник дав теж велике признання шікаґовській українській молоді, що зорганізована в молодечу організацію націоналістів і тепер видає своїм трудом і коштами по англійськи місячник „Тризуб". Він закликав, щоб і решта родженої тут молоді вписувалася до цеї організації і щоб брала чинну участь у громадському життю, а не розтрачувала своєї енергії на пусті річи.

При кінці бесідник закликав приявних до єдности, до посвяти та до самопошани. Звертав їх увагу на небезпеку з боку комунізму. Комуністи служать чужим божкам і хоч звуть себе українцями, одначе перші підняли би боротьбу проти своїх, коли б українці хотіли відірватися від Росії та створити свою українську державу.

Павлина Риза.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АНСОНІЯ, КОНН.

З пікніку на визвольну боротьбу.

Дня 16-го серпня влаштовував Український Горожанський Клюб на фармі гром. О. Савчука в Наґіток, Конн. членський пікнік.

Точно в год. 10 рано всі члени клюбу зійшлися зі своїми рідними в Українській Галі й звідтам поїхали на фарму. День був дуже гарний і забава була приємна та весела. Приявні співали українські пісні, та говорили про ріжні народні справи. Були також ріжні розривки для старших і молодших, як напр. перегони. Крім цього гром. Мерещак придумав імпрезу, з якої прийшло чотири доляри доходу. Гром. Т. Кулявець від себе дав $1, разом пять долярів, які то гроші переслано через Обєднання на визвольну боротьбу.

Іван Шуран, секр.

Обережний.

— Чому відчиняєш усе вікно двері, як я співаю? — питається жінка свого чоловіка, зубного лікаря.

— Щоб гості у ждальні не думали, що то пацієнт так виє!

———o———

Літо. У парку сидить молода пара.

— Піду з тобою на кінець світа! — каже він.

— Добре, — годиться вона — коби ми лише вернулися впору, бо не маю на браму.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(13)

Орандові так подобалася перемога Тарзана над пантерою, що він уже зовсім повірив, що Тарзан є його опікунчим духом Музімом. Тепер він чимскорше хотів привести Тарзана до села і похвалитися ним перед своїми односельчанами. Він поспішав попереду, а за ним ішов Тарзан. Малпочка Нкіма теж не опускала їх.

Час від часу Нкіма відзивалася щось. По хвилі Орандо почув ще один голос малпи. Він оглянувся і на своє здивування побачив, що тою другою „малпочкою" був сам Тарзан, який дуже добре наслідував мову малп. Його захоплення до Тарзана знову зросло. Цеї штуки не втяв би ніхто зі смертних, тільки якийсь великий чародій — думав він.

Всі вони в трійку прямували до села Тумбай, а чорний у своїй уяві вже собі малював, як завидуватимуть та як подивлятимуть його всі чорні, коли довідаються, що отсей здоровенний білий чоловік є його опікунчим духом. Він усміхався з радости, а його грубі та широкі уста розкривалися від вуха до вуха.

Скоро вони добились до села. Тарзан заклав свої руки на груди й гордо станув посередині скупченої товпи чорних. Орандо виступив перед них усіх і торжественно заявив, що цей чужинець є його опікунчим духом Музімом. Всі чорні охнули зі здивування. Але серед них Тарзан доглянув одно скривлене лице. Відразу він пізнав, що це його ворог.